

With the support of

unesco

realstage.

ALEKSANDAR
HEMON

Funded by
the European Union

ALEKSANDAR HEMON

*svijet i sve
u njemu*

Režija

SELMA SPAHIĆ

Igraju

ERMIN BRAVO

ALBAN UKAJ

SNEŽANA BOGIĆEVIĆ

TATJANA ŠOJIĆ

KEMAL RIZVANOVIĆ

IGOR SKVARICA

HANA ZRNO

FARUK HAJDAREVIĆ

Dramatizacija
SELMA SPAHIĆ
EMINA OMEROVIĆ
NEJRA BABIĆ HALVADŽIJA

Dramaturgija
EMINA OMEROVIĆ
NEJRA BABIĆ HALVADŽIJA

Scenografija
LILI ANSCHÜTZ

Konsultantica za scenografiju
MIRNA LER

Kostimografija
SELENA ORB

Kompozitori
DRAŠKO ADŽIĆ
DAMIR IMAMOVIĆ

Koreografija
ENA KURTALIĆ

Korepetitorica
TIJANA VIGNJEVIĆ

Autorica fotografija
JELENA JANKOVIĆ

Autor fotografije za plakat
DAMIR ŠAGOLJ

Grafička dizajnerica
NAIDA ČELIK

Prevod romana s engleskog
IRENA ŽLOF

Konsultantica za ruski jezik
NATALIA DMITRIEVA

Konsultantica za španjolski
ESTERA DEBEVEC

UMJETNOŠĆU KONTRA KIJAMETA

Trebalo mi je između dvanaest i petnaest godina da napišem svoj roman *Svijet i sve u njemu* - ili, u bosanskom prijevodu, *Bejturan i ruža*. Nije bila u pitanju blokada, nego ambicija. Htio sam da napišem roman o kompleksnosti ljudskog života u historiji, o dvadesetom vijeku, o izmještenosti i nemogućnosti povratka, o ljubavi u svijetu koji ima malo mjesta za takvu ljubav, o višejezičnosti, o muzici, o opijumu, o ratu, o špijunima i Šangaju, o sarajevskom atentatu, o Sarajevu, o milion

stvari. Za sve to je trebalo vremena i prostora u glavi, a i puno istraživanja, stotine knjiga, hiljade pokušaja i promašaja. Krajnji i zamišljeni horizont takvog projekta su čitaoci koji se ne boje kompleksnosti koju ja osjećam u svijetu i volim u ljudima, a koji su u stanju da se suoče sa kontinuiranim kijametom ljudskog postojanja, pa su tako u stanju da vole moje junake kao što sam ih ja zavolio. Takvim čitaocima sam se nadao tokom tih dvanaest do petnaest godina pisanja, ali mi donedavno nije palo na pamet da je leglo takvih čitalaca pozorište, sve dok nisam upoznao Selmu Spahić i ekipu SARTR-a.

Pozorište je, kao što znate, pošto ste ovdje, jedno čudo. U pozorištu se na temelju glumačkih tijela i njihovog prisustva u prostoru koji se dijeli sa publikom, gradi svijet koji može biti stvarniji od ovog. Moji likovi i njihova tijela, ono što im se događa i pejzaži kroz koji se kreću, postojali su isključivo u mojoj glavi, sve dok Selma i SARTR nisu počeli da grade taj svijet i sve u njemu.

Književnost, kao i svaka umjetnost, ovaploćuje se i počinje da postoji tek sa drugim ljudima—u dušama, tijelima i glavama čitalaca, slušalaca, publike, drugih stvaralaca. Već neko vrijeme, mene zanima samo stvaranje u saradnji sa drugima. Moj roman bi bio sasvim drugačiji, a možda i nemoguć, da se negdje polovinom mog pisanja nije ukazao Damir Imamović, koji se projektu priključio putem muzike. Slao sam mu poglavlja koja bih napisao, a on mi je slao demo snimke pjesama, od kojih sam neke onda ugradio u strukturu romana. Pored njegovog doprinosa pisanju, on je onda objavio album istog naslova (The World and All That It Holds) koji je muzički ekvivalent romana. Sada se krug ljudi u kojima se moj roman ovaploćuje proširio sa SARTR-om, Selmom i divnom glumačkom ekipom, a proširiće se i sa publikom, kojoj će predstava nesumnjivo biti zanimljiva. Zbog toga se osjećam nevjerovatno počašćen, privilegovani i zahvalan.

Pod stare dane sam shvatio da je svako umjetničko stvaranje zapravo potraga za zajednicom, možda privremenom, ali uvijek dobrovoljnom i otvorenom, u kojoj svako može da bude ono što hoće a da ne čini štetu drugima. Moja knjiga nije potpuno postojala sve dok nije sebi našla takvu zajednicu. Predstava koju ćete večeras gledati je najbolji mogući izraz tog umjetničkog zajedništva. Hvala svima što su ovdje.

Aleksandar Hemon

“

Strana uz koju mu se Osman nije pribio
bila je ledena, dok je Osmanova strana
bila topla i puna života, svaka dlaka
i svaki djelić Pintine kože bridjeli
su od njegove blizine.

”

“ Moj Padri Avram je običavao reći da je nebo točak koji se okreće, reče Pinto. Čak i da se nikad ne pomjeriš s mjesta, sve oko tebe će se promijeniti, i svijeti sve u njemu bit će isti i neće biti isti. Mogli bismo ostati na ovom mjestu i posmatrati kako se točak okreće. Ali ako se pomjerimo, ako se nastavimo pomjerati, sve će uvijek biti samo drugačije, a mi nikad nećemo biti isti. ”

“Jer mi smo sada u
ganc-novom vijeku,
napredak je na svakom
koraku, budućnost je
beskrajna, kao more -
niko joj ne može
sagledati kraja.”

“Ali jedina molitva koja mu je sada padala na pamet je da mu Gospod dopusti da zadrži Osmana do kraja života, da njegov glas bude zadnje što će čuti prije nego sklizne u la gran escuridad.”

PRIPOVIJEDANJE KAO ČIN PREŽIVLJAVANJA

Roman „Bejturan i ruža“ Aleksandra Hemona jedno je veliko emotivno putovanje tokom kojeg ćemo, u rasponu od trideset i pet godina, upoznati likove u koje ćemo se nepovratno zaljubiti i s njima prepješačiti svijet – od Sarajeva, preko Galicije, Taškenta, Brič Mule, Ferganske doline, Korle, pustinje Takla Makan do Šangaja i Hong Konga. Riječ je o izbjegličkom epu čija je okosnica snažna ljubavna priča između Rafaela Pinte i Osmana Karišika, dvojice sarajevskih regruta koji se upoznaju na frontu tokom Prvog svjetskog rata. Aleksandar Hemon, kao i svi veliki pisci, čitanje ovog uzbudljivog, višejezičnog, polifonog, tematski slojevitog romana pretvara u bogato čitateljsko iskustvo. Roman vam ne dopušta da budete samo promatrači, već vas neprimjetno pretvara u aktivnog sudionika priče i otvara vam prostor susreta u kojem pomjerate vlastite granice dok usvajate nove jezike, a da toga niste svjesni, te svjedočite velikim historijskim događajima kao da ste upravo ovdje i sada, ali iz perspektive osoba s margine, onih niko i ništa koji preživljavaju u vrtlogu vremena. Zajedno s likovima putujete i preživljavate u ekstremnim okolnostima, čeznete za mirom i ljubavlju i unatoč svemu borite se za njih.

U našoj predstavi „Svijet i sve u njemu“ pokušali smo zadržati navedenu slojevitost i bogatstvo romana, kao i posebnost svakog od svjetova koji dolaze i prolaze, te vječito kretanje likova jer biti u pokretu značilo je biti

živ. Svako poglavlje i svaki lik u njemu predstavljaju neki zaseban svijet u kojem na trenutak postanete dio neke nove privremene zajednice, sve dok se i taj svijet ne uruši, a vi morate zajedno s Pantom i ostalim likovima nastaviti se kretati. Kao jedan od svjedoka svega preživljenog je i prisustvo različitih jezika koje likovi usvajaju od ljudi koje sreću na svom putovanju, bez obzira na dužinu prisustva u njihovim životima. U tom stalnom pokretu stvaraju privremene porodice s kojima komuniciraju učeći riječi iz jezika onog drugog. Ta polifonija jezika je jedan od načina na koji se u predstavi polako stvara svijet i sve u njemu. Često pojedina poglavlja donose različite stilove i žanrove kroz koje putujemo; od ljubavnog romana, memoara pa sve do špijunskog trilera, ona obiluju detaljima, ponavljanjima

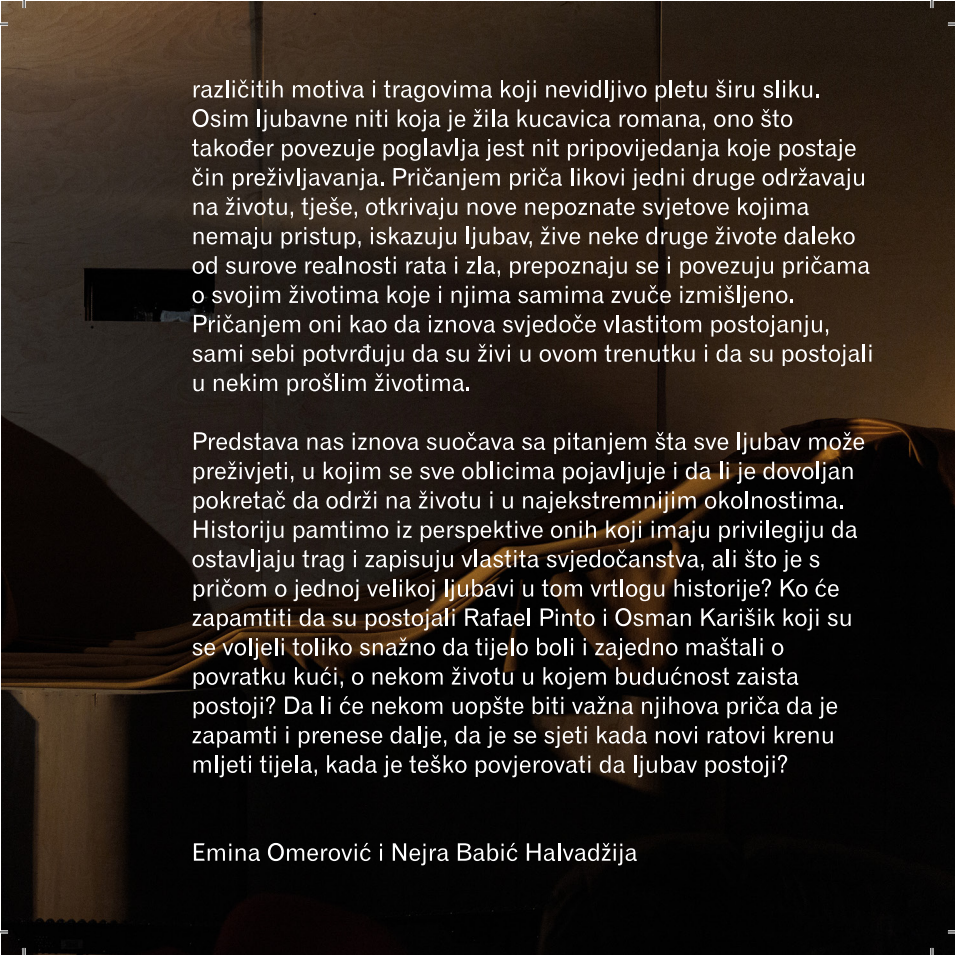

“

Kao i sve izbjeglice,
išli su naprijed jer
nisu imali kud; biti
u pokretu značilo je
biti živ.

”

različitih motiva i tragovima koji nevidljivo pletu širu sliku. Osim ljubavne niti koja je žila kucavica romana, ono što također povezuje poglavlja jest nit pripovijedanja koje postaje čin preživljavanja. Pričanjem priča likovi jedni druge održavaju na životu, tješe, otkrivaju nove nepoznate svjetove kojima nemaju pristup, iskazuju ljubav, žive neke druge živote daleko od surove realnosti rata i zla, prepoznaju se i povezuju pričama o svojim životima koje i njima samima zvuče izmišljeno. Pričanjem oni kao da iznova svjedoče vlastitom postojanju, sami sebi potvrđuju da su živi u ovom trenutku i da su postojali u nekim prošlim životima.

Predstava nas iznova suočava sa pitanjem šta sve ljubav može preživjeti, u kojim se sve oblicima pojavljuje i da li je dovoljan pokretač da održi na životu i u najekstremnijim okolnostima. Historiju pamtimo iz perspektive onih koji imaju privilegiju da ostavljaju trag i zapisuju vlastita svjedočanstva, ali što je s pričom o jednoj velikoj ljubavi u tom vrtlogu historije? Ko će zapamtiti da su postojali Rafael Pinto i Osman Karišik koji su se voljeli toliko snažno da tijelo boli i zajedno maštali o povratku kući, o nekom životu u kojem budućnost zaista postoji? Da li će nekom uopšte biti važna njihova priča da je zapamti i prenese dalje, da je se sjeti kada novi ratovi krenu mljeti tijela, kada je teško povjerovati da ljubav postoji?

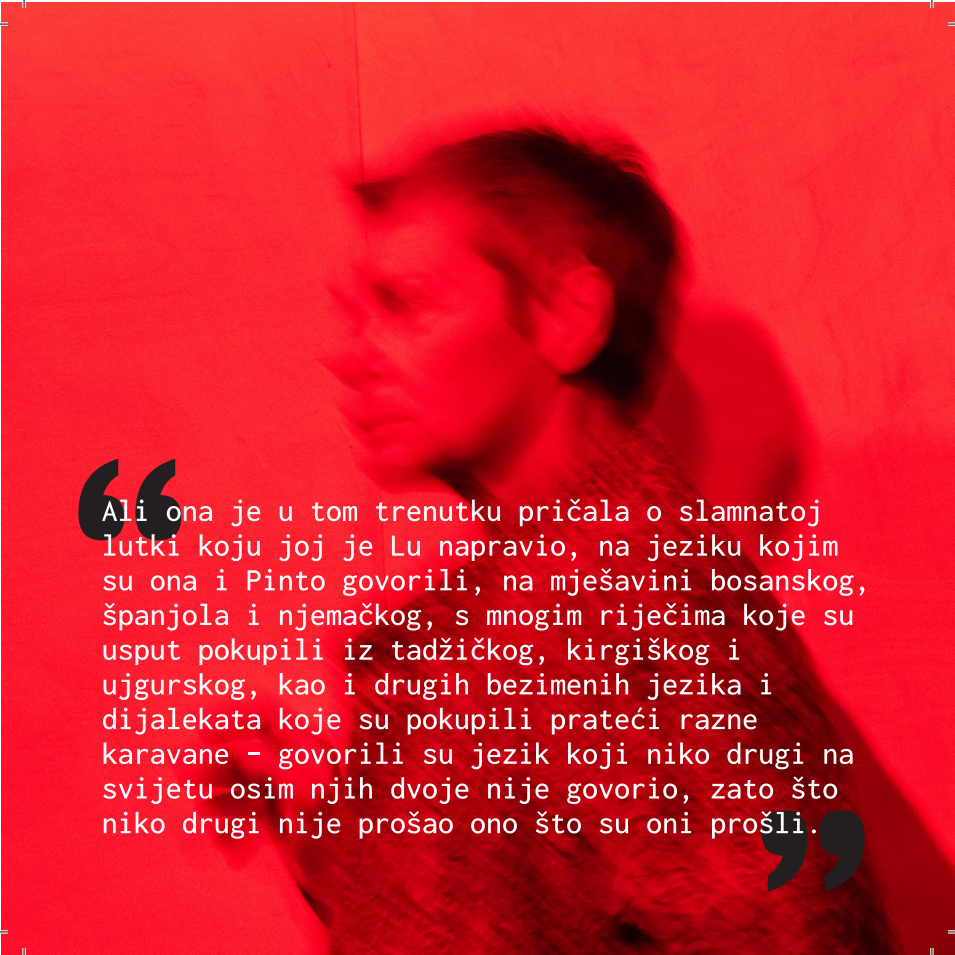
Emina Omerović i Nejra Babić Halvadžija

“Svako živo čeljade hoće
živjet kako bi ispunilo
svrhu koja mu je namijenjena
- sve na dunjaluku postoji s
razlogom, čak iako ne znamo
uvijek taj razlog.”

“Ako se izvuku živi iz ovog rata, vjerovatno će se morati rasti, vratit se svojim prethodnim životima, i možda završiti na različitim mjestima, možda čak i u različitim zemljama, i pisat će pisma i razglednice da jedan drugom kažu koliko se puno čežnje nakupilo u njihovim tijelima da ih stomaci bole.”

Ali ona je u tom trenutku pričala o slamnatoj lutki koju joj je Lu napravio, na jeziku kojim su ona i Pinto govorili, na mješavini bosanskog, španjola i njemačkog, s mnogim riječima koje su usput pokupili iz tadžičkog, kirgiškog i ujugurskog, kao i drugih bezimernih jezika i dijalekata koje su pokupili prateći razne karavane - govorili su jezik koji niko drugi na svijetu osim njih dvoje nije govorio, zato što niko drugi nije prošao ono što su oni prošli.

“Svijet sam
prepješačio.”

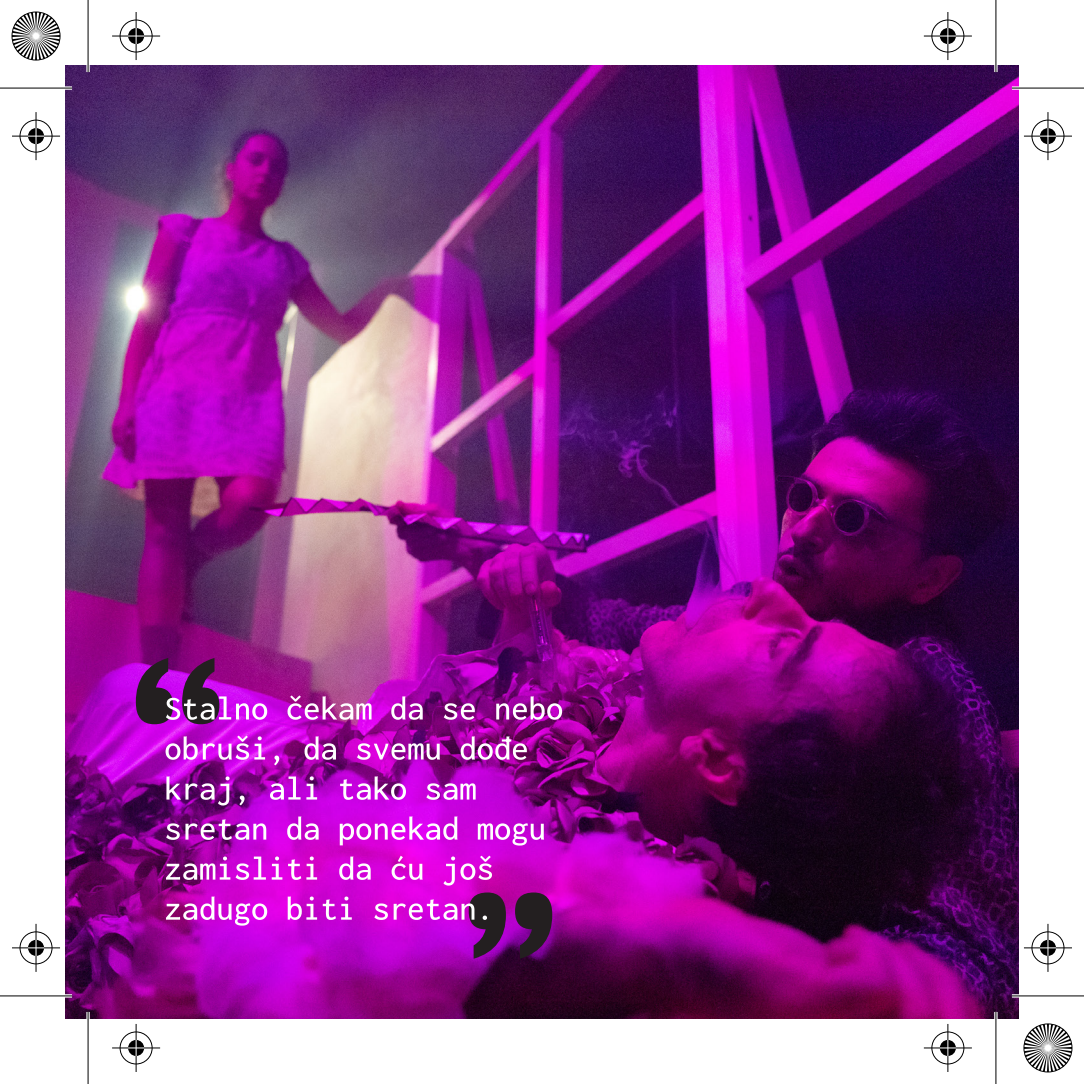

“Pinto je jednom vidio cijelu porodicu mrtvu: mati, otac, i beba klonuli su oslonjeni na zid; nikad se nisu probudili.

Beskrajni san. Smisao života je ne biti mrtav; živiš da ne bi umro. I to ti je to.

”

“Stalno čekam da se nebo
obruši, da svemu dođe
kraj, ali tako sam
sretan da ponekad mogu
zamisliti da ću još
zadugo biti sretan.”

Šef tehnike: **DAMIR FAZLAGIĆ**
Inspicijent: **REA JUGO**
Marketing: **NATALIA DMITRIEVA**
Saradnica za komunikacije:
HANA ČURAK
Dizajn svjetla: **NEDIM PEJDAH**
Rasvjetljivač: **MEHO BEĆIROVIĆ**
Video: **DŽANI DIMOVSKI**
Ton: **DANIEL JURIŠIĆ**
Titlovi: **NATALIA DMITRIEVA**
Majstor scene: **NURKO OPRAŠIĆ**
Šminka, maska, frizura:
SANELA ALIČKOVIĆ - ČATOVIĆ
Garderoba: **MERSIHA HASEČIĆ,**
DENISA RAMIĆ - ZRNO
Dekorateri: **BAJRO KRUPALIJA,**
EMIR ŠABIĆ
Rekvizita: **SEVDA OPRAŠIĆ**
Nabavljač: **ELVIS SIJARIĆ**
Izrada scenografije: **SULEJMAN**
TRAKO, JUNUZ JAŠAREVIĆ,
AHMED HOŽBO, VANJA RITER
Izrada rekvizite:
VEDRAN BABIĆ
Izrada kostima: **HAJDAR TINJAK,**
SUVADA BAJIĆ
Patiner: **LEJLA RAMIĆ**
Spremačice: **SENIJA MUJAK,**
HADŽIRA BEĆIROVIĆ

Produkcija: **SARAJEVSKI RATNI**
TEATAR SARTR, REALSTAGE
Producenti: **MAJA SALKIĆ, ISHAK**
JALIMAM
Producentice ispred Realstage-a:
AJŠA ĐUHERIĆ, LARA GROZDANIĆ
Izvršna producentica: **MERJEMA**
ĐIPA

Hvala:
ALEKSANDAR HEMON,
FIS CENTAR ZA SPORT I
REKREACIJU SARAJEVO,
IGOR BENCION KOŽEMJAKIN,
PROF. DR. EDINA SPAHIĆ - ŠAGOLJ,
VITOMIRA LONČAR,
CONNIE ZHANG,
KASTANIA WALDMÜLLER,
MANUČEHRA KARIMOVA,
LEE DELONG,
ŠEJLA KURTOVIĆ,
MIRZA MUZUROVIĆ,
N1,
TVSA,
BHTV,
FBL,
KLIX,
OSLOBOĐENJE,
AVAZ,
BONJOUR.BA,
VOGUE.ADRIA